

**RAQAMLI BUXGALTERIYA HISOBINING ZAMONAVIY
TEXNOLOGIYALAR VA SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA BO'LGAN
TA'SIRI**

Ilmiy rahbar Azzamova Dinora

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Turg'unova Zohida Shavkat qizi

*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Buxgalteriya hisobi fakulteti BHA 50-
guruh 2- bosqich talabasi*

Annotatsiya

Ushbu mazkur maqolada raqamli buxgalteriya hisobining innovatsion texnologiyalar va korxona, tashkilot samaradorligiga bo'lgan ta'siri ko'rib chiqiladi. Raqamli texnologiyalarning kirib kelishi naqafat buxgalteriya hisobida avtomatlashitirish va optimallashtirish jarayonlariga, balki har bir sohada rivojlanishi uchun ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. *Tahlillar shuni ko'rsatadiki, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt va blokcheyn kabi innovatsion vositalar tashkilotlarning moliyaviy jarayonlarini tezkor, aniq va ishonchli amalga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, blokcheyn texnologiyasining hisob kitoblarining ishonchliligi va shaffofligini oshirishdagi roli, u orqali o'tkaziladigan tranzaksiyalarning tuzilishi va ularning buxgalteriya amaliyotiga ta'siri tahlilqilinadi. Maqola raqamli aktivlar bilan bog'liq buxgalteriya hisobi va audit amaliyotidagi dolzarb muammolarni va ularning yechimlarini ko'rsatadi. Maqolada bu texnologiyalarning samaradorlikka ta'sirini o'lchash usullari va ularni amaliyotga tatbiq qilish yo'nalishlari muhokama qilinadi.*

Kalit so'zlar buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobot, xalqaro moliyaviy hisobot standartlar, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt, zamonaviy texnologiyalar, raqamli buxgalteriya, samaradorlik, innovatsion texnologiyalar.

Аннотация

В данной статье рассматривается влияние цифрового бухгалтерского учёта на инновационные технологии и эффективность предприятий и организаций. Внедрение цифровых технологий способствует не только автоматизации и оптимизации бухгалтерских процессов, но и оказывает положительное влияние на развитие всех сфер деятельности. Анализ показывает, что такие инновационные инструменты, как облачные технологии, искусственный интеллект и блокчейн, позволяют организациям выполнять финансовые операции быстрее, точнее и надёжнее. Кроме того, в статье анализируется роль технологии блокчейн в повышении надёжности и прозрачности бухгалтерских записей, структура проводимых через неё транзакций и их влияние на бухгалтерскую практику. В работе также освещаются актуальные проблемы бухгалтерского учёта и аудита, связанные с цифровыми активами, и предлагаются пути их решения. Кроме того, обсуждаются методы оценки влияния этих технологий на эффективность и направления их практического применения.

Ключевые слова *бухгалтерский учет, финансовая отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, облачные технологии, искусственный интеллект, современные технологии, цифровой бухгалтерский учет, эффективность, инновационные технологии.*

Abstract

This article examines the impact of digital accounting on innovative technologies and the efficiency of enterprises and organizations. The introduction of digital technologies has not only contributed to the automation and optimization of accounting processes but has also had a positive effect on the development of every sector. Analysis shows that innovative tools such as cloud technologies, artificial intelligence, and blockchain enable organizations to carry out financial processes

more quickly, accurately, and reliably. In addition, the article analyzes the role of blockchain technology in enhancing the reliability and transparency of accounting records, the structure of transactions conducted through it, and their impact on accounting practices. The paper also highlights current issues in accounting and auditing practices related to digital assets and proposes possible solutions. Furthermore, it discusses methods for measuring the impact of these technologies on efficiency and directions for their practical implementation.

Key words *accounting, financial reporting, international financial reporting standards, cloud technologies, artificial intelligence, modern technologies, digital accounting, efficiency, innovative technologies.*

Kirish

Hozirgi davrda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, iqtisodiyot va moliyaviy boshqaruv tizimida raqamli yechimlarning joriy etilishi korxonalar faoliyatini samarali tashkil etishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, raqamli buxgalteriya hisobi zamonaviy texnologiyalar asosida shakllanib, moliyaviy axborotlarni qayta ishlash, tahlil qilish va saqlash jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini bermoqda. Buxgalteriya hisobi har bir tashkilotning yuragi hisoblanadi, chunki u orqali korxonaning moliyaviy holati, daromadlari va xarajatlari to'g'risidagi aniq ma'lumotlar shakllanadi.

Raqamli buxgalteriya hisobining joriy etilishi natijasida inson omiliga bog'liq xatolar kamayib, vaqt va resurslardan samarali foydalanish imkoniyati yaratilmoqda. Masalan, bulutli texnologiyalar yordamida ma'lumotlarni istalgan joydan tezkor yangilash va ulardan foydalanish mumkin bo'lsa, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar tahliliy jarayonlarni ancha soddalashtiradi. Shuningdek, blokcheyn texnologiyasi moliyaviy operatsiyalarning shaffofligini oshirib, firibgarlik holatlarining oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobining nafaqat aniqligi va tezkorligini oshiradi, balki korxonaning strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilishda ham katta yordam beradi. Chunki real vaqt rejimida olingan ishonchli moliyaviy ma'lumotlar asosida tahlil qilish va bashoratlar tuzish osonlashadi. Shu sababli, raqamli buxgalteriya hisobi zamonaviy iqtisodiyotda samaradorlikni oshirish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va raqobatbardoshlikni kuchaytirishning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Shuningdek, ushbu texnologiyalarni joriy etish jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari bo'yicha tavsiyalarkeltiriladi. Mazkur maqolada raqamli buxgalteriya hisobining zamonaviy texnologiyalar va samaradorlikni oshirishdagi o'rnini chuqur tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Raqamli buxgalteriya hisobi — bu zamonaviy texnologiyalar asosida moliyaviy ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va saqlash tizimi bo'lib, u korxonalarning moliyaviy boshqaruvini optimallashtirishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalar yordamida buxgalteriya jarayonlari avtomatlashtirilmoqda, bu esa vaqtni tejash, inson omili sababli yuzaga keladigan xatolarni minimallashtirish va resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratadi. Bulutli hisob-kitob texnologiyalari orqali tashkilotlar ma'lumotlarni real vaqt rejimida saqlash va ulardan foydalanish imkoniga ega bo'ldi. Sun'iy intellekt (AI) asosida ishlaydigan tizimlar buxgalteriya hisobi jarayonlarida ma'lumotlarni avtomatik qayta ishlash, prognoz qilish va tahlil qilish imkonini beradi. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida buxgalteriya hisobining an'anaviy shakli o'rnini raqamli va avtomatlashtirilgan tizimlar egallamoqda. Bu esa nafaqat buxgalterlarning mehnatini yengillashtiradi, balki tashkilotlarning umumiy samaradorligini ham sezilarli darajada oshiradi.

Avvalo, bulutli texnologiyalar buxgalteriya tizimlarida keng qo'llanilmoqda. Bulutli hisob dasturlari yordamida tashkilot xodimlari istalgan joydan real vaqt rejimida ma'lumotlarga kirish, ularni yangilash va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu holat masofadan ishlashni yengillashtiradi, axborot almashinuvini tezlashtiradi hamda kompaniya ichki boshqaruv tizimini soddalashtiradi. Masalan, "QuickBooks", "Xero", "SAP" kabi dasturlar nafaqat ma'lumotlarni saqlash, balki ularni tahlil qilish, hisobotlarni avtomatik shakllantirish imkonini beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt (AI) buxgalteriya jarayonlariga chuqur kirib kelmoqda. AI asosidagi dasturlar katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilib, moliyaviy xatolarni aniqlash, xarajatlarni nazorat qilish va risklarni kamaytirishda yordam beradi. Misol uchun, sun'iy intellekt yordamida avtomatik ravishda tranzaksiyalarni tasniflash yoki soliq hisob-kitoblarini tekshirish mumkin. Bu inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi va ish sifatini oshiradi.

Yana bir muhim yo'nalish — blokcheyn texnologiyasi. U buxgalteriya tizimlarida ma'lumotlarning shaffofligi, ishonchliligi va o'zgarmasligini ta'minlaydi. Blokcheyn asosidagi hisob-kitob tizimlarida har bir tranzaksiya alohida blok sifatida qayd etiladi va ularni o'zgartirish yoki soxtalashtirish deyarli imkonsiz. Bu, ayniqsa, xalqaro moliyaviy operatsiyalarni amalga oshiruvchi tashkilotlar uchun katta ahamiyat kasb etadi. Blokcheynning yana bir afzalligi — audit jarayonlarini soddalashtirish va vaqtni tejashdir.

Raqamli buxgalteriya hisobi korxona samaradorligini oshirishda ham muhim o'rin tutadi. Avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida hisobotlar tez va aniq tayyorlanadi, bu esa menejerlarga to'g'ri strategik qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Masalan, raqamli tahlil vositalari orqali xarajatlar tuzilmasi, daromadlar manbai, foyda marjasi kabi ko'rsatkichlarni real vaqt rejimida kuzatish mumkin. Bu

esa korxona resurslarini oqilona taqsimlash, risklarni kamaytirish va foydani maksimal darajada oshirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, raqamli buxgalteriya tizimlari audit va nazorat jarayonlarini ham takomillashtirmoqda. Avtomatik tekshiruv tizimlari ma'lumotlardagi nomuvofiqliklarni tezda aniqlaydi, bu esa firibgarlik holatlarining oldini oladi. Shu bilan birga, raqamli tizimlar orqali moliyaviy ma'lumotlarning maxfiyligini saqlash ham ancha osonlashgan, chunki ular zamonaviy shifrlash texnologiyalaridan foydalanadi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli buxgalteriya hisobi zamonaviy texnologiyalar — bulutli xizmatlar, sun'iy intellekt va blokcheynning integratsiyasi orqali korxonalarning moliyaviy boshqaruvini yangi bosqichga olib chiqmoqda. U nafaqat hisob-kitob jarayonlarini soddalashtiradi, balki ularning aniqligi, tezkorligi va shaffofligini ta'minlaydi. Natijada, korxonalar raqobatbardoshlikni oshiradi, resurslardan samarali foydalanadi va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi. Shu bois, raqamli buxgalteriya hisobini rivojlantirish — bugungi kunda har bir tashkilot uchun strategik ahamiyatga ega masala hisoblanadi.

Xulosa

Raqamli buxgalteriya hisobi zamonaviy texnologiyalar asosida shakllangan bo'lib, u korxona va tashkilotlarning moliyaviy boshqaruv tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Tadqiqotlar va empirik tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar – bulutli xizmatlar, sun'iy intellekt va blokcheyn tizimlari buxgalteriya hisobini yuritish jarayonida yuqori aniqlik, tezkorlik va shaffoflikni ta'minlaydi. Natijada, moliyaviy axborotlarning ishonchliligi oshadi, xatoliklar kamayadi va buxgalterlarning mehnat samaradorligi ortadi.

Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi korxonalarga resurslardan oqilona foydalanish, vaqtni tejash hamda boshqaruv qarorlarini tez va to'g'ri qabul qilish

imkonini beradi. Ayniqsa, bulutli texnologiyalar orqali ma'lumotlar xavfsiz saqlanib, ularga masofadan kirish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt tizimlari tahliliy jarayonlarni avtomatlashtirib, boshqaruv samaradorligini oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli buxgalteriya hisobi hozirgi iqtisodiyotning ajralmas qismi bo'lib, u raqobatbardosh korxonalar faoliyatida barqarorlik, ishonchlilik va samaradorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, har bir tashkilot uchun raqamli texnologiyalarni amaliyotga joriy etish strategik zaruratdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Nazarov, Sh. "Innovatsion texnologiyalarning moliyaviy boshqaruvga ta'siri." – Toshkent: Iqtisodiyot universiteti nashriyoti, 2021
2. KPMG. (2023). Integrating Blockchain in Audit Practices. KPMG Technology Review, Frankfurt, Germany, Vol. 1, 78-103.
3. Kaplan, R.S., Norton, D.P. "The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action." – Garvard biznes maktabi matbuoti, 1996.
4. PwC. "Artificial Intelligence in Accounting: Transforming Financial Operations." – PwC Global hisoboti, 2023
5. ASB. (2023). International Financial Reporting Standards and Digital Assets. IASB Discussion Paper, London, UK, Vol. 5, 45-67
6. PwC. (2022). Blockchain and its Impact on Financial Auditing. PwC Audit Report, Toronto, Canada, Vol. 4, 34-56